

Inserati se sprejemajo in veljajo
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo
(administracija) in ekspedicija na
Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 6 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljanje
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu hišna
št. 190.

Izhaja potrikrat na teden in sicer
v torek, četrtek in soboto.

Vodnikov god.

Po neizmernih krogih sinjega neba se vozijo zlate zvezde, milo se nanje ozira človeško oko ter se čudi krasnemu blesku; učijo pa zvezdoslovci, da se blišč kaže še dolgo potem, ko je zvezda sama že davno odšla v nevidne daljave. Taka je tudi s slavnimi možmi, ki so kdaj živeli na zemlji. Mnogim izmed njih je že davno ugasnila luč časnega življenja, ali vendar se nenehoma kažejo v dovršenih delih, in kakor plamen, ki iz globočega vulkanskega brezdnega šviga visoko pod obnebo, pošilja bliščobo krog in okrog po širjavah, tako bistri njih duh z budivno silo sega iz minulih stoletij do vseh prihodnjih časov. Brez števila pomenljivih imen se leskeče na obzorji človeške zgodovine; razni so čini, ki jih venčajo z zasluženjo slavo. Dokler se bo zemlja sukala krog svetlega solnca, dokler se bojo po njej gibali rodovi, dotlej bodo zaslužni možje živeli v hvaležnem spominu.

Celo vesoljnost sicer polni vesela harmonija; vse obsega ena sveta ljubezen; s hrepenenjem se vedoželjni duh obrača do vsega, kar v čudapolni zvezi shranjata prostor in čas; toda ozke meje ima bitje človeško, zato je naravno, da najbolj ostajamo v lastnem obližji, da pred vsim ljubimo in cenimo to, kar se nas tiče. Po vsej pravici tedaj so nam najbolj pri srcu sloveča imena lastnih domorodcev, in enega zaslužnih svojih rojakov danes poslaviti smo namenjeni Slovenci. — Ni še dolgo, kar nam je dan napočil, in — zarja v jutru slovenskega dneva je Valentin Vodnik. Danes ob-

hajamo god njegov; njemu tedaj, slavna gospoda! velja nocojšnja veselica.

Ko morska ladija, namenjena v daljne dežele, odrine od kraja in se izroči silnim valovom, mora si pač raznih prikazni svéta biti na težavnem potu. Enkrat veslá po gladkem morskem zrcalu; na jasnem zvezdišču zgorej in v svitem brezdnju spodej migljajo nebrojne luči, po brazdi, ki jo pušča za sabo, šviga morski plamen, vgoden vetrič pihlja po bistrem zraku in nič ne moti rahlega gibanja; drugo pot pa se vzdigne vihar iz temne globočine in zagosti zrak z gromonosnimi oblaki; v neznanem boju se zgrabijo ljuti valovi ter sučejo ladijo v strahovitem bobnenju, v smrtni grozi se bojuje mornar z jezimi življi, dokler se zopet ne vrne blaga mirovitost. Primera velja kakor posameznemu življenju, tako človeštvu sploh in vsakemu narodu posebej. Zgodovina slehernega naroda ima temne strani, po katerih so razgrnjene nemile dogodbe; tam se čita nesrečna osoda, ki je kljubovala splošnemu blagostanju. Vsaki narod pa ima tudi zlate bukve, v njih so zapisani jasni dnovi, o katerih je s solnčnimi žarki zemlja od neba dobivala tudi rajске mane, da je začelo poganjati cvetje radostnega življenja. Skušnja sicer uči, da je le premnogo snovi žalostnega pomena, vendar prej ali poznej pride čas tudi zlati knjigi, da se jame množiti z večjo ali manjšo kopo veselih strani in v temno noč razlije žarni plamen; tako se pogosto tudi sredi sužnega naroda hipoma zabliski luč bistrega duha in obrne se kolo prejšnjega sukanja. Tak srečen prigodek v življenju slovenskega naroda je bilo rojstvo Vodnikovo.

Kakor znano, je l. 1758 3. svečana zjutraj ob treh zagledal beli dan v zgornji Šiški poleg Ljubljane. Pristopila je k zibelki Rojenica, podala mu pevsko liro ter izročila sveto velikansko nalogo, da naj predrami slovenski rod iz dolgoletnega spanja. Nabravši potrebne izurjenosti v Modriškem zavetju stopi Vodnik na pokrajine slovenske; ali — otožnost ga prešine, ko pogleda okrog in okrog. Vidi milo zarjo, ki je bila iznad slovečega Carigrada prisijala na slovanski svet s Cirilom in Metodom; ali za njo ni priplavalo svitlo solnce. Oblačna vremena stiskajo pred vsim zemljo domačo; koliko bratovske krvi je prelite, ker so od raznih strani pritiskali sovragi; spozná, v kako žalostni osodi je domovina, in sprelepi cvet, ki poganja pod solncem, cvet blagovitega slovtva se ne kaže ne v pisani barvi mile poezije, ne v zelenih šopkih tečnega berila. Ali — srčnost velja, si misli, dokler je deblo čvrsto, dajo se vcepiti nove mladike; torej povzdigne glas in zakliče: Slovenec, tvoja zemlja je zdrava, um ti je dan; tedaj, Hlirija, vstani! — In res jeli so se Slovenci dramiti. Vodnikov glas je segal v srca, ljubezen do naroda se je djansko vžgala pri mnogih sinovih in obrodila to, kar zahteva naravna potreba, in do česar je Vsemogočni sam narodom podelil ne le pravico, ampak tudi sveto dolžnost. Tako je seme slavnega buditelja padlo na rodovitno zemljo, narodna zavest je jela cveteti, in bolj se razrašča dan za dnevom. Zato pa, slavna gospoda! danes, ko obhajamo rojstni dan Vodnikov, praznujemo tudi pomenljivi god dušnega vstajenja v narodu slovenskem.

Otožno je spomladi pogledati vrt brez

Zadnji dnevi v Ogleju.

(Izviran roman iz petega stoletja.)

Spisal Alojzij Lukovič.

(Dalje.)

II.

Poglejmo ta dan v cerkev sv. Hilarija. Poslopje stoji v starem mestu. Pred cerkvijo je veliko dvorišče, obdano krog in krog s stebriščem. V teh stebriščih vidimo mnogo ljudi. A kdo je te ljudi sem spravil? Slepí in hromi so tukaj, nemi in gluhi, bolni in stari. Kdo so ti? Oj, ti so zakladi katoliške cerkve. Ti so berači, reveži oglejske srenje. Milo proseče vzdigujejo ti ubogi trpini na svetu svoje roke proti tebi, ter v imenu največega Trpina te s tihim pogledom prosijo, da se usmili tvoje kristijansko srce. Srčna molitev je zahvala za podarjeni dar. Hajdimo naprej, bližajmo se svetišču. Toda stoj, dragi čitatelj, ne smeš še dalje. Nazaj! ker nisi še čist; glej, tam sredi dvora stoji vodnjak, tam morava si roke in obraz nmiti, predno stopiva v svetišče, v zna-

menje, da mora čisto dušo imeti, kdor se hoče vredno bližati Gospodovemu hramu. Tedaj pa naprej. Prideva pod lopo pred cerkev. A glej, zopet se ustavijo naši koraki. Več ljudi je tu. Klečé vzdigujejo tudi ti svoje roke proti tebi, milo prosí njih okó daru, njihov jezik tiho šepeta: miseremini nostri! usmilite se nas. Stoj, stoj, prijatelj, denarja te ne prosijo, tudi kruha ne, niti kosa obleke. A česa potrebujejo? Glej, njihovi lasje so razmršeni, pepel se jim belí na glavi, obraz jim je bleđ, suho in medlo telo pokriva ostra obleka, preko ledij so prepasani s trdo vrstico. Evo jih, ti so grešniki. Nesrečni sobratje, ki so padli v velike pregrehe, delajo sedaj tukaj očitno pokoro za očitne svoje pregrehe, — tako je odločila ostra, dobra mati katoliška cerkev; — v cerkev še ne smejo, še le na prvi stopinji spokorjenja so sedaj. Zato doni njihov miserere! na uho, da bi tudi ti za-nje pri službi božji pomolil, pri službi božji, po kateri hrepeni njihova duša, a ktere se vdeležiti ne smejo, dokler jim duhoven odveze ne podeli po popolno opravljeni pokori. Da tudi za-nje pomoliva, stopiva naprej. Troje je vrat, kam se obrneva? Na desno morava, kajti moža

sva, ženska mora skozi leva vrata. Tako zahteva čistosti in nedolžnosti čut, ki je kinčal srca prvih kristijanov.

Krasna in precej prostorna je cerkev; skoro sredi cerkve je leca, odkodar doni o dnevih Gospodovih Gospodov zveličavni nauk; više je kor za pevce, ki z Davidovimi slavospeli slavé slavo nebeškega bitja. Še više za železnim omrežjem in za zagrinjalom, ki je po šegi judovskega tempeljna ločilo prostor za ljudi od pravega svetišča, kamor je le duhovščina smela, stoji na čveterih stebrih oltar. Oltar je prosta miza iz marmorja umetno izdelana, z biseri in drugimi zlahtnimi kameni okusno in dragoceno okinčana. Prost križ stoji na nji, šest luči razsvetljuje na pol temno svetišče. A pod oltarjem v raki počivajo kosti vélikega škota Hilarija. Za oltarjem pak je sedež za naslednika njegovega škofa Sekunda, na levi in desni so stoli za ostalo duhovščino.

Mnogo ljudi je zbranih v hiši božji. Ali radovednost jih ni sem prignala, pobožnost jih je sklicala, veselje jih je napotilo v svetišče, saj danes dobi kristijanska srenja mnogo sobratov: krščeniki imajo se v kristijane spre-

cvetja, žalostno poleti videti drevje brez zelenega perja, nemilo o žetvi nahajati klasje brez zrnja; ali — neskončno bolj otožno, bolj žalostno in najbolj nemilo je poznati narod, kteremu grenka osoda dušf slovstveni cvet, da si ne more pomagati do zrnja dušne omike, da nima hrane, ko je želé najvažnije in najplemenitnije človeške potrebe. Taka se je dolgo godila slovenskemu narodu; njegova zgodba, kakor slovanska sploh, ima žalibog tolikanj grenkih spominov. Neprecenljive zasluge tedaj ima mož, ki je z gorečo ljubeznijo prvi jel trebati goščavo dolgo zatiranega jezika, ki je prekopal trdo celino in vsejal seme slovenskemu slovstvu. Pri tolikanj blagem početju mu je mnogo pomagala pevska lira; vdarjal je na strune, in kot Orfej čuda delal z vbranimi glasovi v slovenski zemlji; v prijaznem jeku se je povzdigalo donenje na posrebrene snežnike; radosten je slušal narod in sluša še dan danes. Vse se veselo spominja prvega pesnika, po vseh pokrajinah drage domovine mu za god doni slava; tudi mi — sicer na tujem kraju — nismo zadnji, marveč navdušeni ga slavimo. — Da, čast in slava njemu, ki se je visoko povzdigal v pesniški navdušenosti ter si je prerokoval sam o večeru svojega življenja:

Ne hčere ne sina — po meni ne bo;
Dovolj je spomina, — me pesmi pojó.

Te besede je sicer eden njegovih naslednikov drugač obrnil ter rekel, da je bil Vodnik kriv prerok, ko je prepeval: „Ne hčere ne sina po meni ne bo.“ — In res, ako se oziramo na mnogo iskrenih domoljubov, ki so po njegovem izgledu budili narod, ko vidimo dan danes že toliko za domovino vnetih deklet in mladenčev, moramo priznati: To so Vodnikove hčere in sinovi! Resnično, tudi mi smo njegovi. Bodimo tedaj vredni sinovi, ne le v radostnih urah, ampak tudi v resnih dnovih. Veselica ta kmalo mine, z djanjem častimo ga nenéhoma, z djanjem, kakoršno je bilo njegovo. Za omiko in povzdigo svojega naroda je najprej nabiral v lastni domovini; kakor zlatar rudo čistil je lepi materni jezik. Drage so mu dalje bile slovstvene starine, velecenjena dedščina nam in vsem zanamcem. Védel je pa tudi, da le združene moči dovršujejo velikanska dela; zato se je pečal z vsemi slovanskimi narečji, in tako že on poznal pot, ki pelje do blažene vzajemnosti. Kdo bi mu tedaj hvaležen ne bil, kajti tudi v tem je že on za izgled nam, kteri

mnogokrat in tolikanj radostni kličemo: Živi slovanska vzajemnost!

Vodnik toraj je Slovan v najlepšem pomenu besede, in življenje njegovo se čudno vjema s slovansko osodo. Imel je sicer nekatere vredne vrstnike, ki so z njim vred hodili domorodno pot. Bil mu je prijatelj slavni baron Žiga Zojs, ki bo na veke živel v slovenski zgodovini. Tudi njemu veljá zaklicati: Slava! — Od druge strani so se pa našemu pesniku podtikali nameni, kakoršnih ni poznal njegov blagodušni značaj, in tako v poznih letih ni dobil plačila, ampak žel je nehvaležnost. Toda — ni ga spremenil hudi udarec nestanovitne sreče, marveč v sredi viharja je pomenljivo zaklical: Fortuna non mutat genus t. j.: Naj me zadeva grenka osoda, saj je življenje spremenljivo, mir pa mi iz srca ne izgine; vé, da sem spolnoval dolžnosti, zasajal v mlada srca moško značajnost, odkrito krepost in veselje do učenosti, vsemu narodu pa ljubezen do domovine, in to hočem tudi v prihodnje. —

To so veličastne besede, slavna gospoda! ravnajmo se po njih vsaki na svojem mestu; naj nam tudi naj silnije zapreke ne pogasijo gorkega plamena domovinske ljubezni, potem potihnejo nasprotni viharji, v slovanskem svetu obveljajo „v domačih šegah vterjene postave“; noben oblak več ne bo zakrival solca svete pravice, marveč napoči zlati vék vélikemu narodu, o katerem prepéva slavni Kolar, da mu solnce nikdar ne zaide.

Dà, ugasnila je luč mnogim rodovom, razna ljudstva so preživela cvetno dobo; na oder pa stopajo Slovani, veseli se bližajo sreči in slavi; zor je napočil, dan se zaznáva, povsod se razlega jutranja pesem: Naprej! Naprej tedaj, zastava Slave! Ž njo, slavna gospoda, hitimo naprej do splošnje vzajemnosti. Vzori naši pa naj bojo slavni domorodci, kteri so pripomogli, da je domovina naša zbudila se iz dolgega spanja. Resno nas budijo ter kažejo pot, po kteri hodimo za njimi. Častimo jih z deli; dela ostanejo véčno. Tudi slovenski narod dosegel bode častno mesto, če bode le nalogo svojo spolnil zvesto.

Skopana, preorana je celina,
Začetnik njen že v hladnem grobu spava;
Kdo ne pozna Vodnika Valentina,
Po katerem Krajni beli dan priplava?
Mladenčí! zgled njegov nam iz spomina
Ne sme; nam dan je um in pamet zdrava,

S posnemanjem ga bomo spoštovali,
In druge vse, ki so za njim orali.

Tu nočem slavnih mož imenovati,
Ki slovstvo naše dosti na visoko
So stopajo napravili, saj že poznati
Jih mora vsak; al' polje je široko,
Tovarši! ki ga treba še orati,
Pa nič ni bistroumu pregloboko!
Naprej, naprej! sedanji čas veleva,
Povsod gibanja mnogo razodeva.

Naprej tedaj, naprej, mladenčí mili!
Da narod bi povzdignili, te želje
Si prizadevajmo, da bi spolnili,
To delo nam visoko bod' povelje!
Da lepih ved bi semena sadili,
To naj nar slajše naše bo veselje,
Da, kar resnično, dobro je in krasno,
Narodu tud slovenskemu bo jasno!

Na Dunaju leta 1864.

A. Umek Okiški.

Politični pregled.

V Ljubljani, 4. februarja.

Avstrijske dežele.

Državni zbor se utegne že koncem prihodnjega tedna skleniti, pa poleti za nekaj časa zopet sklican biti. Ministerstvo upa, da se dotlej razburjeni duhovi nekoliko pomiré. V seji 1. t. m. stavil je poslanec Herman predlog, da naj se poverjenje volitev českih deklarantov ne reši in da naj se prično z njimi novi dogovori. Predsednik mu sedemkrat seže v besedo, češ, da naj ostane pri reči, in konečno mu vzame pravico govoriti ter mu veli, da naj se vsede. Nemškoliberalna stranka se tedaj proti Čehom še vedno tako brezozirno obnaša, kakor da bi cesarstvo, kteremu žugajo britki časi, Čehov prav nič ne potrebovalo. — Ravno ta dan pričel je zbor obravnavati zakonsko postavo. Liberalci namreč hočejo premeniti nekatere določbe zakonskega prava, zlasti določbo, da zakon med katoličani je nerazvezljiv, če bi tudi eden izmed nju ali oba prestopila k luteranski cerkvi. Poslanci stranke konservativne so krepko ugovarjali liberalcem, a opravili ne bodo nič, ker glavno načelo vsih novošegnih liberalcev domačih in vnanjih je: Sic volo, sic jubeo, stat pro ratione voluntas.

V gosposki zbornici hočejo te dni ministerstvo interpelirati o razgovorih z vlado ogersko, ki se 10. t. m. zopet prično. Privr-

obrniti. Iskrena, trdna vera se vernim žari na obrazih, ktere boš dandanes pri veliki množici zastonj iskal, pri ljudeh, ktere nadvlada ošabnost in jim ne dovoljuje svoje glave vклонiti neovrgljivim verskim resnicam. Srečni stan prvih kristijanov, kterim je bila vera nerazrušljiv ščit proti nezgodi, nepopačeno srce glavna bramba proti zapeljivcem! Iskreno molijo tu za-se in za one nove ude, ki bodo v kratkem v Kristovo cerkev sprejeti. Škof Sekund vstopi iz stranskega vhoda spremljan od mnogo duhovnikov, stopi pred oltar, vzdigne roki, klečé tiho moli. Vstane, prime škofovsko palico sv. Mohora, na njo se operaje, napoti se v spremstvu duhovnikov in dijakonov pod znamenjem sv. križa v dolgem sprevedu iz cerkve. Ljudstvo se vzdigne, pevci začnejo in ljudstvo v največi harmoniji jih spremlja. Iz stoterih grl doni Davidov zdihljej:

„Kakor hrepeni jelen po studencu vodá,
tako hrepeni moja duša po tebi, o Gospod;
moja duša žeja po tebi, živi Bog, kdaj
bom došel, kdaj se vstopil pred tvoje obličje?“

Prepevaje napotijo se vsi iz cerkve s škofom na čelu ven na prosto, na konec dvorišča.

Tam se vzdiguje visoka in prostorna kapelica. In pred njo? Pred njo stoji mnogo krasno okinčanih deklet in fantov, vsi so že odraščeni, od petnajstega leta naprej vidijo se samo mladeniški obrazi. Tu se ustavi škof. Prično se obredi, v kolobar okolo njega zbere se duhovstvo in krščenički. V zbranem zboru začno glasno moliti: „Verujem v Boga Očeta, nevidljivega in netrpivnega. In v Krista Jezusa, sina njegovega, gospoda našega. Ki rojen od sv. Duha iz Marije Device, križan pod Poncijem Pilatom in pokopan bil. Šel je pred pekel. Tretji dan od mrtvih vstal. Šel v nebesa, sedi na desnici Očeta, od tod bo prišel soditi žive in mrtve. In v sv. Duha, sv. cerkev, odpušcanje grehov, vstajenje mesa.“*) V kapelo vstopi škof, ljudstvo ostane zvonaj, njemu sledé posamezni krščenički z dijakoni. Sredi kapele je velik marmoren kotel, v njem je krstna voda; do nje se pride po marmornih stopnjicah. Najprej se vstopijo na stopnjice posamezni mladenčí, s pomočjo botrov in dijakonov potopi škof vsacega posebej v vodo, tako, da se na-

*) Oblika oglejskega simbola: Rubeis. Monum. Ecc. Aq. c. VII.

pravi znamenje sv. križa, izgovoré one mogočne besede, s kterimi se človek za novo življenje prerodi. Pomazili jih potem s svetim oljem, na glavo jim dene belo ruto; drug duhoven jim noge opere, oblečejo se v bela oblačila, ter venec cvetlic se jim vije okoli čela. Ravno tako se godi pozneje z deklicami, toda deklice spremljajo k sv. krstu edino le črno oblečene ženske, dijakonise imenovane.

Vse se v najlepšem redu zvrši. Vsem se sveča prižge. Sekund zopet izstopi iz kapelice. Milo njegovo oko se solzé obrne na mlade kristijane. Kaj je neki mislil pri tem pogledu? ga je li morda tužna slutnja obdala, da zadnjikrat v Ogleju to sveto opravilo zvršuje? Da, zares je bilo ginljivo gledati sivolasega starčka med cvetočo mladino; enak je skrbnemu vrtnarju, ki nježne cvetlice iz morivnega trnja presaja v dobro obdelan vrt, kjer jih ledena slana tako hitro ne pokvari, kjer se razbijejo vsi sovražni napadi s pomočjo milosti božje, ktero Bog radodarno deli vsem, ki njega ljubijo.

(Dalje sledi.)

ženci ministerski napenjajo vse žile, da bi to interpelacijo zabranili.

N o v o d a v k a r s k o postavijo (Gebühren-erhöhung), po kateri je upal denarni minister pridobiti kake 3 milijone gld., hočejo liberalci zavreči. Ker pa minister žuga, da izstopi iz službe, če se to zgodi, in ker bi rušenje ministerstva sedaj bilo jako nevarno, so sklenili, postavijo za zdaj z dnevnega reda zbrisati. Vlada pa zahteva, da se mora postava vzeti v pretres. Vsled tega se je začelo med poslanci hudo agitirati, da bi postavijo sprejeli in ministerstva ne spravljali v zadrege.

Gornje-koroški volilni okraji so si za kandidata za državno poslanstvo izbrali tovarnarja g. Antona Moriča.

Moravski „Hlas“ v B r n u pripoveduje, kolike težave prizadevajo posebej kmetom ali poljedelcem nove šolske postave. „To je križ, pravi, s sedanjimi šolami! Plačevati in plačevati, pastirje in dekleta pošiljati v šolo, namesto njih najemati in spet plačevati in sam sebe vkvarjati, da je, Bog se naj usmili, gorjé kmetom. Ako deček ali dekle ne pride v šolo, pride nad nas vradnik; ako jih pošiljamo, sosede se mi žena, češ, dekleta potrebujem domá, in tako si pomagaj svobodni občani, če si moreš. Z ženo se še poravnáš tako ali tako, toda ako gospodu vradniku katero rečeš, moraš potem v kancelijo k „pecirku“, in kar je, tu je in tam se ti polahká, da se postiti moraš en teden ali dva. Z zobmi škripati ali s pestmi pretiti smeš, vendar le tako, da te nihče ne vidi in ne sliši. Vzlasti jezik za zobmi, kajti ta človeka tepe. — Neki sosed naš ni pošiljal dekleta več v šolo, ker je v teku šolskega leta spolnilo 14 let. Opominjali so ga, ali ta ni poslušal, in ko ga po vednem opominjanji mine potrpljivost, reče neko nedolžno besedico gosp. opravitelju, in ta ga toži pri sodniji, kjer je kmetič, dasi nedolžen, obsojen bil za teden dni v zaprtijo o gotovem času. Kaj je revež hotel početi? Bilo je v času največje setve, in on ima teden sedeti, kam to kaže! Pride mu srečna misel namesto sebe poslati sest svojega boterčka, kateri tedaj ni imel silnega dela. Boter je vedel, da to zastoj ne bo, in misli si, da je vse eno, sedim li domá ali v kanceliji, in napravi se v imenu božjem v „pecirek.“ Tam se oglasi spodobno pri jetničarju, da je ta in ta, od tod in tod, povédavši ime kmetičevo, kakor sta se domá bila zmenila, ter prosi, naj ga vzamejo lepo pod streho. Jetničar mu postreže, in gre, kakor to se vé da red veléva, naznanit g. sodniku, da ta in ta od tod in tod je nastopil kazen. Gospod sodnik, hoteč kmetiču zavoljo jezičnosti dati dober nauk, da bi med tednom imel kaj premišljevat, reče pripeljati jetnika, ga dvomljivo pogleduje, češ, to ni pravi, ter ostro zareži: Vi niste ta in ta! — Ne, ponižno poljubim roko, jaz sem njegov boterček, odgovori jetnik ves v strahu, da so mu klepetali zobje. — In kaj hočete tu? zavpije z nova gospod sodnik. Ponižno lepo prosim, prišel sem mesto njega, kateri sedaj nikakor ne vtegne sedeti. Rekel mi je, da ste gospod sodnik na njegov obraz že pozabili, in da naj le njegovo ime povém, pa bo dobro, izjecljal je prestrašeni dobrovoljec. — Tedaj vi tako slavno gosposko hočete goljufati! Zapri jetničar tega boterčka na en teden in po unega pošljem četnika (žandarma). Ker bilo mu jeden teden malo, sedel bode 14 dni, spregovori g. sodnik. Rečeno, storjeno, oba boterčka sta potem sedela ter hudovala se — toda le na tihem — nad témi šolskimi postavami. Plačevati in plačevati, in biti še zaprt, to je več ko dosti! Pa vendar sosedjel jezik za zobmi.“

Deakov pogreb bil je brez dvoma silno slovesen. Madjari imajo prav, da časté spomin moža, ki jim je vsaj za nekaj časa priboril hegemonijo čez druge narode avstrijske. Čudno pa je, da ga še tisti dunajski listi, ki so pred letom 1867 prav po judovsko psovali Deaka, zdaj preslavljajo brez konca in kraja, ko je vendar vsakemu jasno, da Avstrija nima nobenega vzroka veseliti se od Deaka osnovane pogodbe, ki ji že sedaj prizadeva toliko zadrževati in skrbi.

„Politik“ dokazuje, da končni nameni Deakovi so bili vseskozi ravno tisti kakor Košutovi, in da sta si le vsak na drug način prizadevala jih doseči, uni z diplomatičnimi zvijačami, ta s silo. Gotovo pa bi Deak nikdar ne bil dosegel svojega namena, da bi Košut Madjarov ne bil navduševal, in da bi mu k temu ne bili pripomogli kratkovidni politikarji — naši. Če bi ti ne bili zabranili izvršitve oktoberske diplome, če bi pod Schmerlingom s svojim trmoglavim „ne moremo“ in z zasmehovanjem narodnih tirjatev ne bili razkabili Madjarov, če bi s svojo napačno vnanjo politiko ne bili zadolžili bitve pri Sadovi: bi bil D e a k zadovoljen z dobitki, ki bi se bili bolj vjemali s koristmi celotne države, kakor pogodba od l. 1867.

Hrvatski ban in nadškof Mihajlovič sta se odpeljala v Budapešt, da sta se vdeležila pogreba Deakovega.

Vnanje države.

Z jugoslovanskega bojišča se poroča, da so vstajniki 27. p. m. našeškali Turke, ki so s Kleka hoteli prodreti skoz sotesko klepaviško, ter jih vrgli nazaj. Tudi pri Gradcu Turki proti vstajnikom nič niso opravili. — H u b m a j e r v severni Bosni organizuje svojo četo, pri kateri je okoli 300 vnanjih mladih Slovanov, in upa proti koncu tega mesca ž njo podati se na boj. — Turki so v nedeljo napadli avstrijsko vas Dobretin pri P o d o v i, 4 hiše zapalili in 2 človeka umorili. Podovski župan Desič se je vsled tega obrnil do generalne komande v Zagrebu ter je prosil pomoči zoper take tolovajske napade turške. Želeti bi bilo, da bi naša vlada krepkejše branila svoje podložnike na meji, ki so v vedni nevarnosti pred turškimi divjaki.

Ruska vlada je hotela poljski živelj na gimnaziji v Vilni s tem zatreti, da je bila ustanovila mnogo štipendij za ju de, ki so vsled tega od vseh strani vreli v Vilno študirat. Ker se je pa prepričala, da judovska porusena mladež pohotno prebira prepovedane socialistične knjige, je omenjene štipendije za mladež judovsko zopet odpravila. — Pred 14 dnevi so iz ječe spustili katoličane, ki so se branili prestopiti k veri razkolniški. Pa revčki ne bodo dolgo živili svobode, ker jih vlada tira v prognanstvo sibirsko. Njihove žene pa so ostale doma v velikem siromaštvu in ne ve se še, ali jim bode vlada dovolila iti za svojimi možmi ali ne. Kdo bi se se tedaj čudil, da vlada ruska, ki s svojimi katoličani tako trinoško počenja, nima prav prave volje potegniti se za kristijane zatirane od Turkov! Kakor se piše P. L. iz Petrograda, je knez Gorčakov pooblaščen podpiralnih društev za Bosno in Hercegovino neki rekel, da naj vstajniki sprejmo od Andrassyja nasvetovane premembe, in da naj se sicer na pomoč rusko ne zanašajo!

Turškemu ministru vnanjih zadev so poročniki izročili nasvete o novih premembah. Preden je Rašid paša dotične nasvete sprejel, je rekel, da Turčija bode rada poslušala modre

svete, nikakor pa ne more dovoliti, da bi vnanje vlade nadzorovale izvršitev teh sprememb.

Pruske sodnije so obsodile vrednika „Kreuz-Ztng.“ na 6 mesecev ječe, ker je razžalil višji cerkveni svet protestantovski. Vrednik Pavel Lindav je preklinjal B o g a, pa je bil obsojen le na 14 dni zapora! Kaj pa v Ljubljani?

Na Francoskem so pri volitvah za starešinstvo zmagali konservativci. Ministra Buffet in Dufaure sta pri volitvah propadla in tudi o Decazesu se še ne ve, je li voljen ali ne. Thiers je zmagal v Belfortu s pomočjo stranke katoliške, kateri so privrženci njegovi obljubili, da bodo pri volitvah za narodno skupščino volili njenega kandidata, izvrstnega katoličana Kellerja.

Na Španjskem so v zadnjih bitvah zmagali Karlisti; Moriones in Quesada sta bila od njih tepena. — Maršal Elio, eden najzvestejih prijateljev kralja Karola VII., je pretekli mesec umrl in je bil 23. p. m. v Pavu z veliko slovesnostjo pokopan. Nekoliko dni pred smrtjo mu je kralj še pisal, da ima trdno upanje s pomočjo božjo zmagati in srečno dospeti v Madrid, če tudi utegne kako bitvo še zgubiti.

Izvirni dopisi.

Iz Ljubljane, 3. febr. Malokdaj „turški list“ kaj izvirnega poda svojim bralcem, večidel prežvekuje že drugje prebavljene reči. Kedar pa spusti kaj izvirnega, na njegovem gnoju zrastlega iz sebe, takrat je pa to že tako nesramno, da bi nikjer drugje ne moglo, ne smelo priti na dan.

Take baže sta tudi sestavka, ki ju je prinesel v petek in soboto „o nemščini na srednjih šolah“. Ta sestavka sta beseda izza kulis, skočil je zajec izza grma, po katerem so tolkli že z interpelacijami v deželnem zboru kranjskem. Takrat je vladni zastopnik svetovalec Hočevnar nekako okorno trudil se trditi in dokazati, da za grmom, ob kterega je tolkla interpelacija zaradi ponemčevanja naših srednjih šol, ni nobenega zajca, da vlada nikakor ne namerava ponemčevanja itd. To je svetovalec g. Hočevnar pravil nevernim Tomažem, ki so z glavo majali in usta sarkastično v stran vlekli. Vendar za njim ni nihče izmed vladne stranke naravnost pripoznal, da je za grmom res zajec, da namreč vlada vendar-le pospešuje ponemčevanje šol, dokler ni „turški list“, ki izhaja očitno pod vladnim krilom, bleknil in priznal, da je namen sedanjega učnega sistema res ponemčevanje šol in sajenje tujega duha v naše mladine srca.

„Turški list“ namreč poje jeremijado, da vkljub novim šolskim postavam (sic?) nemščina ne napreduje toliko, kolikor bi bilo želeti, kolikor je treba (komu? Vr.), in da neprijetne (!) skušnje učé, da mladina rajše povsod slovenski govori, ko nemški, ker — čujte! — dijaki domá govore večidel slovenski, in ker — čudite se! — izhajajo slovenski listi in slovenske knjige, ki ne tajé, da imajo očiten namen, odvracati mladino od branja nemških knjig.

Ali ste že brali večo norost v kakem časniku, kterega pišejo ljudje, ki so že čez šest let stari, kakor je ta: „Prej so hodili učenci — tako blezo toži „turški list“ — v knjigarno in tam beróč navzeli se pravega (nemškega) duha; zdaj pa beró samo slovenske časnike in knjige — —“

Če to ni izpoved, da so šole po Slovenskem namenjene ponemčevanju in vcepljevanju

nemškega duha v mladino, potem so meni možgani zavreli in le brž po zdravnika!

Ta tožba je pa tudi nemoralna in dokaz, da svojih slabih namenov skrivati ljudi neke svojati že kar več sram ni. Za pojasnenje tega le en izgled. Je gospodar velikega posestva, ki ima zato tudi veliko poslov. Ta gospodar ima soseda zvijačnika, kateri bi njegovo posestvo rad na-se spravil. Ali vzeti mu ga ne more, ker ima oni veliko zvestih poslov, ki se v bran stavijo vsakemu, kateri kaže sovražne naklepe. Zvijačnik kmalo spozna, da naravnost ne bo dosegel svojega samopridnega naklepa, dokler ima gospodar posle zveste; zato se loti najprej teh, jim prigovarja, jih podkupuje, jim črni gospodarja, dela zlate obljube, če bi popustili gospodarja in njemu služili. A ker jih na ta način z vsim prizadevanjem spravi le malo na svojo stran, gre in vpije po svetu in se javno jezi, da mu ne gre vse po sreči, da se posli gospodarja ne dajo podkupiti, — mesto da bi se takega nesramnega početja sramoval, se javno baha ž njim in toži, da mu ne gre vse po sreči in želji, in še natanko razvije vzroke, zakaj mu ne gre!

Dalje toži „turški list“, da se mladina naših šol varuje tujega duha tudi s tem, da zahaja le v slovenska društva, k slovenskim gledališkim predstavam, k „besedam“ itd. — namesto da bi hodila poslušat nemške klasike in se v družbah o njih razgovarjala. Ravno to pa kaže dober, nepokvarjen duh, ljubezen do domovine, pravimo mi. Mi nimamo nobene mržnje do nemških klasikov, do nemške učenosti, nikakor ne! nasprotno: vse to čislamo in občudujemo in želimo, da bi se naša mladina seznanila ne le z nemškimi, ampak tudi z latinskimi, grškimi, francoskimi, angleškimi, laškimi, vsemi slovanskimi dobrimi klasiki; saj je pregovor: „kolikor jezikov znaš, toliko ljudi veljaš“ nam še bolj poznan in spoštovan, nego n. pr. nemškemu narodu. Ali mi vemo, da se znanju nemškega jezika in nemške literature ne sme žrtvovati domači jezik, slovenska literatura, ljubezen do domovine, do lastnega naroda. Najprvo to, vse drugo, kolikor je mogoče. Nikakor nam pa ne more biti po volji šola, ki vse to na stran pušča in zatiraje ima glavni namen, narod naš ponemčevati in iz naših krepkih, ponosnih in bistroumih sinov narediti hlapce tujstvu, izdajalce naroda. To bo tudi pravičen Nemeč pripoznal in odobral naše misli; zaničeval bi nas le, če bi nasprotno ravnali, če bi se dali brez vsega vpора onečastiti. Ploskal pa nam bo, če vidi nas upirati se onemu duhu, kateri pri nas spriduje in popačuje ljudi tako, da postanejo iz njih „Tagblattovci“, to je izmeček človeštva, ki le zato še hodi prost po svetu, ker za izdajalce ni še dosti obširnih postav, kakoršne so n. pr. imeli stari Grki in pozneje nekteri nemški narodi.

Najnesramnejša in najpredrznejša je pa misel, ki se po obeh člankih „turškega lista“ vleče, trditev namreč, da je Slovenec, dokler se nemščine ne nauči, zarobljen, neomikan, da si omiko le more pridobiti z nemščino. Da bi bila članka pisana slovenski, bi to utegnil kdo verjeti; ali pisavec ju je pisal nemški in sicer tako, da se mora sklepati, da on vsaj precj dobro nemški zna, da se je toraj tudi z nemškimi klasikarji, z nemško literaturo seznanil, toraj učil se vsega, kar je treba — po njegovih mislih — da je človek učen in omikan. Vendar pa je pisal ona članka v „turški list“ — članka, ki jasno spričujeta, da je nju oče neveden, neomikan, celo surov človek, dasiravno je sesal na prsah Grmanije mleko nemške kul-

ture! — Mislim, da bi bila pri tem takem vsaka dalja beseda odveč.

Iz Logatca, 2. februarja. Kaj tacega se gotovo ne primeri kjer si bodi, kar se je preteklo nedeljo prigodilo v Logatcu in — nota bene! — v cerkvi med sv. mašo. Trije fantiči, po 15 let stari, so se na nekkih stopnjicah skrivaj igrali med božjo službo. Eden je imel pri sebi nabito pištolo, katero je tovaršema kazal. Teh dveh eden mu seže v žep in pištolo sproži, da je glasno počila, kar je duhovnika in vse zbrane ljudi zelo ostrašilo, ker se ni vedelo, od kod strel in komu velja. Streljivo je nekemu blizo stoječemu ravno tik ušesa puhnilo v zid in precej veliko luknjo napravilo. Kako lahko bi se bila največa nesreča prigodila po lahkomišljenosti teh paglavcev! To se je zgodilo malo pred povzdigovanjem, v napolnjeni cerkvi pri očitni in slovesni božji službi. Predrznost nekterih fantalinov je zares grozovita! Mnogim starišem je pač očitati največja neskrbnost, da pusté nedoraslim otrokom orožje imeti in z njim izgrati, da otroke svoje puščajo v cerkev kakor ovce brez pastirja, da se tam po kotih potikajo in razne nespodobnosti počenjajo, — namesto da bi jih na kakem očitnem kraju pred seboj imeli in na njih vedenje pazili. Otroci od 14. do 18. leta so najbolj nagnjeni k nerodnostim in morajo biti vedno nadzorovani. — Duhovnik ne more imeti v cerkvi oči za vsakim voglom, cerkvenik ima med mašo in pridigo druga opravila ter je na več krajih ob enem tudi organist, toraj bi moral občinski zastop skrbeti za mir in red v cerkvi, da bi se ne godile nerodnosti na tako javnem in svetem kraju, kakor je cerkev. Imenovani fantini so gospóski naznanjeni.

Za poduk v cerkvi in šoli mladina dosti ne mara, ker od mladega povsod, kamor se ozre, vidi le slabe izgled pri vrstnikih in odrasčenih, večkrat pri lastnih stariših. Kdaj bode prosto ljudstvo po nekterih krajih naše dežele na višjo stopinjo omike prispelo!

Iz Maribora, 31. januarja. Volilci iz okolice mariborske so se bili v soboto v tukajšnji čitalnici zbrali, da bi se posvetovali o kandidatu za deželni zbor štajarski namesto krahovca Brandstetterja. Sošlo se je bilo okoli 30 najodličnejših mož, ki so si za predsednika izvolili dr. Srnc a. Profesor Pajk poprijel je prvi besedo in govoril o lastnostih, ki jih mora izvoljeni kandidat imeti. Za njim je občespoštovani kmet Jug od sv. Martina razodeval rane, ki skelé posebno kmečki stan. Vajngerl iz Jarenine pa je priporočal volilcem, da bi vsi, ki obljubijo narodno voliti, tudi ostali „mož beseda.“ Po nasvetu vrliga narodnjaka očeta Divjaka iz Fravhajma je bil enoglasno za kandidata izvoljen gosp. dr. Rada j, c. kr. notar v Mariboru, ki je v daljem govoru razvijal svoj program. Za njim je prof. Valenčak prebral volilni poziv do volilcev okraja mariborskega, šentlenskega, in slovenjebistriškega, ki je bil od nazočih soglasno sprejet, in konečno se je volil izvršilni odbor, ki ima skrbeti za vse potrebno. V ta odbor so bili izvoljeni gg. dr. Srnc, dr. Dominkuš, dr. Gregorec, kaplan Žmavec, kar jasno priča, da je razpor narodnih volilcev pri tej volitvi odstranjen. Zato se pa za trdno nadjamo, da bo pri volitvi zmagal narodni kandidat, in da je gospodstva mogotcev nemčurških po okrajih čisto slovenskih za vselej konec!

Za državnega poslanca je bil v mestni skupini namesto Brandstetterja izvoljen mariborski podžupan dr. Duhač, zagrizen nemškutar in rodod trd Nemeč, kar priča njegovo staro-germansko ime kali?

Od srednjega teka Soče, 29. jan. O demonstraciji, katero so nekteri goriški vatlarski filistri o priliki „Slavčevega“ koncerta (30. dec. p. l.) napravili s tem, da so nekaj sedežev plačali, pa jih ne posedli, in da se ni mogla dobiti „loža“, ko bi kdo tudi 100 gld. lastnikom za-njo ponujal, kakor se je nek „italijančič“ proti drugim izrazil, je še zdaj mnogo govorjenja po Gorici. Imena teh slavnihi vitezov so zdaj znana. Čudna je hvaležnost nekaterih ljudi; v mnogo njihovih štacun hodijo Slovenci kupovat razno blago. Slovenski denar jim diši, slovenski jezik jim pa smrdi, dasi bi brez njega malo svojega blaga prodati zamogli. Kdo živi in preskrbuje Gorico z raznim živežem? ali ne po večini ravno Slovenci? Še kislega zelja bi ne jedli goriški Italijani, ako bi ga naši Gorjani v Gorico na prodaj ne prinašali. Pač je omika, kakoršno so oni gospódje oni večer pokazali, ničvredna psevdo-omika. Če takim slovenska Gorica in slov. jezik tu ne vgaja, idite tje v kraljestvo V. Emanvela, saj ni daleč do meje; mi pa vas bomo prav lahko pogrešali ter bomo imeli potem mir pred vami in vašimi otročjimi demonstracijami! —

Nedavno je „Triester-Ztng.“ slovenske narodnjake v nekem dopisu iz Ljubljane hudo — pa deloma po pravici — napadla, da namreč ravno oni, ki vpijejo najbolj po slovenskem uradovanju, sami nemško uradujejo. Naj bi slehern, ktereга tisti napad zadeva, isti dopis (menda od 25. jan.) prebral, in si ga k srcu vzal, ter sklenil: odsihmal ne bo in ne sme več tako biti! Pomejtajmo najprej pred svojim pragom, potem še le natezujmo vlado, da nam bode slovenske uradnike in slovenske profesorje v Slovenijo slovenski kruh jest pošiljala, ako nas ima res za enakopravne državljane in ne za helote, kakoršni smo v oziru enakopravnosti še vedno v kljub § 19.

Iz Dunaja, 2. febr. Prišel mi je v roke ogerski list „Corr. Hongroise“, o katerem je sploh znano, da izhaja po Andrassyjevem duhu in volji. Navadno ga le površno pogledam, ker me oficijoznih listov izjave nič kaj ne mikajo. Tudi ta pot drči oko zelo hitro čez vrste, kar se ustavi pri stavku, ki se tako-le glasi: „Ogerska se zahvaluje ministru (Auerspergu), da je bil nasledek bitve pri Sadovi osnova ogerske ustave; s tem je ukazana pot, po kateri mora hoditi Ogerska, kedarkoli je njena ustava v nevarnosti.“ — Tedaj kedar preti Ogrom po njih mislih nevarnost, takrat imajo iskati pomoči s tem, da Avstriji naklonijo kako „Sadovo“, ali z drugo besedo: obrniti se jim je do Prusov ter od njih pričakovati pomoči s tem, da zopet Avstrijo po glavi udarijo! Taki Avstrijci so tedaj ti Ogril?! Ali ni to vele-izdaja?! In kaj tacega si drzne pisati Andrassyev list! Dalje izpeljavati si te misli ne upam, ker imate v Ljubljani drugo državno pravdníštvo, kakor ne Ogerskem. Zato prepuščam bralcem na prosto voljo misliti si o Ogrih in drugih ljudeh, kolikor in karkoli se jim zdi.

Domače novice.

V Ljubljani, 5. februarja.

(Matičin odbor) se je 26. januarja zbral v razgovor, v katerem se je sklenilo, da bode 16. februarja pravilna odborova seja, v katero se pokličejo vsi odborniki, da se po novih volitvah odbor na novo konstituira ter še druge zadeve za izdavanje letopisa in drugih knjig za letošnje leto rešijo.

(Iz seje deželnega odbora 29. jan.) Sklenilo se je, prihodnjemu deželnemu zboru predlagati,

da bi občine v olajšanju silno obloženega zaklada za svoje bolnike v javnih bolnišnicah, ki ne morejo sami bolniških stroškov plačati, po izgledu dotične postave za Koroško po 20 kr. na dan plačevale, le za blazne in otročnice ne. — Občini Velika dolina se je dovolilo poberanje 16% občinske priklade na direktne davke za l. 1876, občini Kompole pa vpeljanje občinskih taks po sklepu občinskega odbora. — Sekundarju dr. Antonu Binderju v deželni bolnišnici se je služba za 2 leti podaljšala.

(*Mestne volitve*) ljubljanske se zopet bližajo in magistrat naznanja, da je zapisnik volilcev na rotovžu izpostavljen na ogled, da vsak svojo volilno pravico lahko reklamira.

(*Kupčijsko-bolniško društvo*) je ravnokar izdalo svoje poročilo za l. 1875. Društvenikov ima v Ljubljani in drugod 410, namreč 16 častnih, 60 podpiralnih in 334 pravih; v vsem skupaj 65 več memo l. 1874. Rednih dohodkov imelo je 4000 gl. 71 kr., izvanrednih pa 930 gl. 42 kr., stroškov pa 2915 gl. 18 kr., tedaj se je premoženje društveno na koncu leta pomnožilo za 2015 gl. 95 kr., in znaša skupaj 32,943 gl. 41 kr. V društveni bolnišnici je bilo v preteklem letu 7 udov in 1 učenec, doma bolnih in od društva podpiranih pa je bilo 25 udov. L. 1875 je umrlo 6 udov, od 1. januarja 1876 pa je pristopilo 13 novih udov. Vse to priča, da to jako koristno društvo prav dobro napreduje.

(*Vodnikova „beseda“*) je letos za prejšnjimi nekoliko zaostala, ker je čas sploh slabši od prejšnjih let. Vendar je bilo videti pri veselici mnogo občinstva, družina se je živahno zabavala in bilo je vse zadovoljno: večer je bil krasen in prijeten za vse nazoče. — Program „besede“ se je vršil večeru primerno z ono točnostjo, ktere smo navajeni že pri Vodnikovih „besedah“, mislimo, da s tem izrečemo hvale dovolj, ker so bile vse take „besede“ krasne. Vse to je dokaz, da ima Vodnik silo častilcev med Slovenci in Ljubljani mnogo več nego jih je bilo prišlo ta večer ga slaviti. Da bi bili časi ugodnejši, bi je pač ne bilo v Ljubljani dvorane dosti prostorne za vse častilce njegove.

(*Dežman — navdušen častilec Vodnika.*) Zadnje „Novice“ so priobčile navdušen slavopev Vodniku, ki ga je spisal — Dežman. Res je že okoli 20 let tega, kar je srce Dežmanovo narekovalo peresu njegovemu oni slavospev, ki je po Dežmanovem rokopisu tiskan v „Novicah.“ Koliko se utegne človek v 20 letih spremeniti, Dežman nekdanj — in — zdaj, dan in noč.

(*Podobe Hubmajerja*), Petkovića in Babića prinaša zadnja v Lipsiji izhajajoča „Illustrirte Ztg.“ Pridana je kratka biografija vseh treh in sicer jako ugodna in pravična. Zadeta sta pa le druga dva še precej dobro, Hubmajerjeva slika pa ni Hubmajerju čisto nič podobna, zato je res treba podpisa, sicer bi nihče, ki ga je videl, ne verjel, da ima to on biti.

(*V „Slov. Narodu“*) nam nekdo očita, da zbadamo brate slovenske na Goriškem, „ki so pametnejši nego mi, zedinili se“, ter da ščuvamo „(nekdanje!) konservativce goriške k razprtiji.“ To natolcevanje je neopravičeno; med vsemi slovenskimi listi je „Slovenec“ največkrat najbolj živo priporočal porazumljenju med stranko staro- in mladostovensko, in ko so rodoljubi goriški objavili pogoje porazumljenja svojega, nijedne opazke nismo dostavili, da bi se ne zdelo, kakor da hočemo ovirati spravo. Zdaj pa so se začeli glasiti udje političnega društva „Gorica“, ki bi se pri porazumljenju ne bili smeli prezirati, in protestujejo zoper spravo le od nekterih sklenjeno brez

njihove vednosti in pooblaščenja. Bi bilo tedaj prav potlačiti pritožbe teh rodoljubov, katerih število je veliko in ki imajo zlasti po deželi veliko vpliva pri kmečkem ljudstvu, da bi se še le v odločilnem trenutku pokazalo, da med narodnjaki ni tiste edinosti, ki bi se imela vsled porazumljenja pričakovati? Po našem mnenju je boljše, da nezgode pridejo na dan, da se, če je mogoče, o pravem času odpravijo. Sicer pa „Narodov“ dopisnik zopet razodeva, kako on spravo umeva: „Liberalci ostanejo, kar so, mi pa naj popustimo svoje stališče, da se bo tudi o nas moglo reči, kakor o Goričanih, ki so sklenili spravo: nekdanji konservativci!“

Dopisniku tudi naši spisi o Stritarjevem „Zvonu“ niso po volji. Kdor je bral dotične spise, se je prepričal, da se naša kritika ne zaletava slepo ob g. izdajatelja, ampak da odkriva pomanjkljivosti in napačnosti „Zvone“. Precej od začetka smo opozorili g. Stritarja na pomanjkljivost v slovstvu slovenskem in opozorili ga, da naj to pomanjkljivost z „Zvonom“ izpolni ter ga ne osnuje kot izključljivo lepoznavsk, ampak kot znanstveni časnik, s katerim bi si za slovstvo pridobil velike zasluge. Mi tedaj „Zvona“ nismo hoteli ubiti, marveč smo želeli, da bi se njegov glas v lepem soglasju z najblagejšimi čutili naroda slovenskega razlegal po zemlji slovenski, da bi naš narod ne zaostal „v neumnosti in temnosti“, kakor nam dopisnik „Narodov“ napačno podtikuje. Ta mož se drzne tudi vprašati stranko našo, kdaj je za slovstvo še kaj storila? Ali revše ne veš, da vse prejšnje slovstvo slovensko je izdelek naše stranke, ki tudi še sedaj vedno toliko stori, da se z mladiči sme meriti. Gledé poezije Miranove in pa njegovih posnemalcev smemo reči, da ona slovstva slovenskega ne pospešuje. Pred kakimi 50 leti pričela je na Nemškem družba pisateljev, ki se je imenovala „Mlada Nemčija“, boj zoper vero in krščanstvo. Vse sveto in ljudem drago so z nogami teptali in spodbadali k boju zoper „mračnjaštvo“, zoper naredbe božje in državne. Delali so si upanje, da bodo družbo človeško prestrojili in vstanovili novo kraljestvo z glavnim načelom: Jejte, pite in uživajte vse, kar srce vaše poželi, ker kmalo boste umrli. Ker so se pa ti pesniki prepričali, da se njihove sanjarije ne dajo vresničiti, začeli so tarnati, zdaj milo, zdaj razkačeno, zdaj ironično in so nezadovoljnost svojo razodevali v svojih poezijah, ki so vse napolnjene s tim svetnim bolom (Welt-schmerzpoesie). A splošna sodba o tej dobi slovstva nemškega, ki sta jo zastopala zlasti Börne in Haine, je ta, da je ono takrat bilo najbolj popačeno, da je bila na stopinji največje spridenosti, kar piše dr. Reuter. Nihče nam tedaj za zeló ne jemlje, če iskreno želimo, da bi se ta svetni bol v naše pesništvo ne vrnil, preden se je še začelo prav razcvetati.

(*Dober svet našemu mestnemu magistratu.*) Znano je, da je bil nekdanj razglašen nek ukaz mestnega magistrata, po katerem je bilo prepovedano pse jemati v gostilnice; ker ta ukaz menda še ni bil preklican, bo gotovo še v veljavi. Vendar pa ni nobene gostilnice v mestu, po kateri bi se ne pojali psi in ne zaletavali mirno sedečim gostom pod noge. Jaz dobro vem, da mestni magistrat pri najboljši volji ni v stanu skrbeti za to, da bi se ona menda še veljavna prepoved nikjer ne prestopala; saj se še druge glasneje vpijoče nepristojnosti ne odpravijo. Trpeti se pa to

*) Karol Barthel pravi, da bi se bili imeli boljše imenovati: „nemški mladiči“. Vr.

vendar ne more in ne sme, da bi psi po gostilnicah kakor na ledinah vganjali svoje burke, zato mi je prišel na misel latinski pregovor: „Nitimur in vetitum semper cupimusque negata.“ (Mislim, da je kdo med očeti na rotovžu, ki zna tudi latinski nekaj.) „Kar je prepovedano, po tem vse tišči.“ Kaj ko bi slavni mestni magistrat, zaupajoč temu latinskemu izreku, čegar resnica je dovolj dokazana po skušnjah, ukazal, da vsak človek, ki ima psa, ga mora v gostilnico sabo jemati? Jaz sem prepričan, da bi tak ukaz vsakega razkačil, in nasledek bi bil ta, da bi nihče več psa v gostilnico sabo ne vzel — nalašč zato ne, ker magistrat to ukazuje. Potem bi bili ljudje rešeni vsaj te nadege, ki je najhuje občutljiva ženskemu spolu in otrokom.

(*Slovensko gledišče.*) Jutri v nedeljo 6. t. m. bomo videli na domačem odru prvokrat jako mikavno veseloigro „Satan“ v 3 dejanjih. Vesele igre se na slovenskem odru sploh dobro predstavljajo, zato je nadejati se prav zanimivega večera.

(*Umrlo*) je v Ljubljani meseca januarija t. l. 76 ljudi, 38 moškega in 38 ženskega spola.

Razne reči.

— Duhovske spremembe. V ljubljanski škofiji: Namesto ranjc. P. Klemenca je postal začasni kurat v deželni bolnišnici č. o. Angelik Hribar. — Č. g. Fr. Klemenec, vikar v Zagorji, je dobil duhovnijo Unško, in vikarija je razpisana 29. grud. — Kerka je po smrti A. Pečarja razpisana 10 pros. Prošnje se ravnajo do slavnega c. kr. gozdnega in domenskega vodstva v Gorici. — Preč. g. Anton • Mežnarec, mestni župnik in dekan kranjski, je izvoljen škofijski komisar za veroznanstvo in verske vaje na ondotni realni spodnji gimnaziji. Umril je 27. pros. v Loki č. g. Andrej Potočnik, 89letni zlatomašnik ter fajm. v pokoju. Rojen je bil v Selcih 17. listop. 1786, posvečen 11. kim. 1814. R. I. P.!

— G. Janez Kastelic, adjunkt pri sodnji celjski, je imenovan za okrajnega sodnika v Laškem trgu.

— „Viržinke“ ali dolge smodke, ki so se dozdej prodajale na drobno po 4½ kr., veljajo od 1. febr. po 5 kr. Tedaj zopet nov davek, ki zadene najbolj srednji, tedaj ubožnejši stan in vojake! Pri dotičnem posvetovanju ministrov je cesar sam to opomnil in iz tega vzroka govoril zoper sklep. Toda „viržinke“ so se vendar-le podražile.

— Bohinjski sir gre čedalje bolj po svetu in poslednji čas dobil je naročilo iz Pulja (Pola), Godujana (Dignano), iz Reke in Bakra (Buceari). To mora sirarske družbe v Bohinju spodbosti, da vso svojo pazljivost in marljivost obrnejo na pravilno izdelovanje domačega pridelka, ki bo kmalo častno mesto zasedal zraven grojskega sira. Častitemu gosp. Mesarju je to pač odlično zadostilo za njegov trud pri osnovanju sirarskih družeb na Gorenjskem.

— Za pribegle Hercegovince je vredništvo prejelo: Znesek vesele Krš. družbe, za jugosl. siromake 10 gl. 70 kr. Počina v Kazlah na Krasu 10 gl. Č. g. Janez Wieser župn. v Pontebi 1 gl. Iz Zavraca po č. g. J. Pivku 10 gl. Iz Slavine 47 gl. 5 kr.

— Kako je z ribštvom, kdo ima pravice do njega in kako daleč smejo segati te pravice, o tem dajo predzadnje „Novice“ na neko vprašanje odgovor, iz kterega tudi mi najvažnejše stavke posnamemo, ker so že tudi nam došla enaka vprašanja. „Novice“ namreč odgovarjajo: „Če je grajščina upravičena po-

sestnica ribštva, jej od njega ni nikakoršne najemščine plačevati občini, sicer pa gledé ribštva nimamo dosedaj še nobene posebne postave. Kar se tiče drugega vprašanja, kako v okom priti poškodovanju zemljišč tik bregov po ribčih, daje ministerstvo v nekem primerljeji z odlokom od 7. malega travna leta 1852 št. 7997 opomnilo, da je — ker so ribške pravice ostale v veljavi — neogibljiv pogoj teh pravic ta, da opravičeni ribči smejo stopati po bregovih zemljišč in sicer v istem obsegu in na isti način, kakor je to navada bila pred letom 1848 in da jim te pravice nikakor kratiti ne smejo posestniki bregov, s tem pa ni rečeno, da smejo poškodovati dotična zemljišča. Če škodo delajo, se zakrivijo prestopka postave o obrambi poljščine (Feldschutzgesetz), ki je za Kranjsko razglašena bila 17. prosenca l. 1875 (deželni zakonik, str. 15) ali pa še celó splošne kazenske postave. Kaj je toraj storiti posestniku, če mu ribič zemljišča njegova kakor koli poškoduje, če, na pr., kamenje luča po njih, to in uno odklada na zemljišče itd.? Poškodovani posestnik naj takega ribča zatoži pri županstvu, ki je po §§. 30 in 36 postave o obrambi poljščine pooblašeno, preiskovati škodo, jo ceniti in povračilo odločiti. Če županstva po naukazih postave strogo ravnajo in ribči vidijo, da se jim ostro stopa na noge, gotovo se bodo varovali vsacega poškodovanja zemljišč in nehale bodo pri- tožbe, ki se zdaj še pogostoma čujejo.

Listnica vredništva.

G. K. Dopisa od 24. jan. n i s m o prejeli. Morda je zaostal na vaši pošti?
G. J. K. v B. Pristrčna hvala „Za predpust“; pride kmalo na vrsto. Obljubljeno prosimo.

Listnica opravištva.

G. J. B. v Ž. Vaše leto traja do 1/3 1876.
Č. g. K. C. kapl. v V. Nič dolžni za preteklo
G. M. G. v A. Prejeli, pa ko bi bilo za lansko leto več, bi bilo boljše.

Gg. M. St. f. usk. v G. in St. Š. v Č. Prejeli.
G. D. A. v K. Popraševali, pa nič zvedeli.
Č. g. L. M. v L. Bog zna, pa — Bog daj! Gotovšega povedati in boljšega obetati Vam zdaj ne moremo.

Bl. g. M. B. v N. Smo tudi mi čuli, pa čas in obrok je pretekel in — vse je pri starem; tedaj bile so najbrž prazne marnje.

G. F. K. učit. v St. V. in še nekterim, kateri so pazneje „Slovenca“ naročili: Vam nismo vaših listov poslali ne po zmoti, ampak zaradi tega, ker jih nimamo. Prosimo, potrpite.

Č. g. J. G. župn. v Z. Vam smo vse poslano za tek. leto zapisali, ker prej ni bilo nič dolgá.

Č. g. B. L. župn. v St. Prejeli. Salve!

Č. g. J. Ž. kapl. v C. Dve zadnji šte. smo Vam v drugič poslali; ker moramo naslove prepisovati, vemo, da smo ju v rokah imeli ter redno poslali. Če na pošti dobro ne vidijo, potrpite z njimi.

Kar tiče spremen naslova, prosimo, da tudi z nami kak teden potrpite. Le enega, ali tudi le kaj malega naslovov posebej tiskati dajati ni mogoče, ker preveč stane.

Umrli so:

Od 29. jan. do 2. febr. Val. Rupel, berač, 70 l., v boln. vsled starosti. Neža Černagoj, kajž. o., 2 1/2 l., za škrofeljni. Vladimir Plaček, magister farmaciae, 27 l., in Maria Hansel, miz. hči, 23 l., oba za jetiko. Terezija Vašnicus, vrad. vdova, 34 l., za popačenjem spodnje-prebavnih organov. Katar. Ermak, tes. vdova, 92 l., vsled starosti. Marija Grapor, del. o., 3 t., za božjastjo. Jožef Kramar, mašinist, 54 l., za žolčno vročico. Ter. Elsner, vdova, 86 l., vsled starosti. Fr. Zalaznik, vojak 17. pešpolka 13. komp. za pljučnico v vojaški bolnišnici.

Eksekutivne dražbe.

7. feb. 3. Jože Rojc-ovo iz Volavelj (980 gl.). — 3. Zapuščina Marije Tober-jevo (689 gl.),

obe v Litiji. — 3. Jan. Dežman-ovo iz Zagorice (1419 gl.) v Radoljci. — 3. Mart. Šinkovc-ovo iz Preske (927 gl.) v Litiji. — 1. J. Markovc-ovo iz Kamnika (1000 gl.) v Kranji.

8. feb. 3. Fr. Ušeničnik-ovo iz Poljan (1980 gl.) v Loki. — 3. Ljudovike Polak-ove (2190 gl.) v Tržiču. — 2. Andr. Memar-jevo iz Ustja (280 gl.). — 3. Tom. Salamon-ovo iz Rateč (550 gl.). — 2. Jan. Žgur-jevo iz Podrage (4781 gl.). — 2. Jan. Kompare-vo iz Podrage (220 gl.), vse v Ipavi. —

Telegrafične denarne cene 3. februarija.

Papirna renta 68.70 — Srebrna renta 73.75 — 1860letno državno posojilo 111.15 — Bankine akcije 879 — Kreditn. akcije 189. — London 114.40 — Srebro 104. — Ces. kr. cekini 5.39 1/2 — 20Napoleon 9.18 1/2.

Denarstvene cene. 1. februarija.

	Denar.	Blago.
Državni fondii.		
5% avstrijska papirna renta	68.70	69.—
5% renta v srebru	73.70	74.—
Srečke (lozi) 1854. l.	106.50	107.—
" " 1860. l. cel.	112.55	113.—
" " 1860. l. petinke	123.—	123.50
Premijski listi 1864. l.	134.—	134.50
Zemljiščine odveznice.		
Štajarske po 5%	95.—	96.—
Kranjske, koroške in primorske po 5%	95.—	—
Ogerske po 5%	75.75	76.25
Hrvaške in slavonske po 5%	79.75	80.50
Sedmograške po 5%	75.75	76.25
Delnice (akcije).		
Nacionalne banke	879.—	881.—
Unionske banke	73.99	74.—
Kreditne akcije	191.30	191.50
Nižoavstr. eskomptne družbe	675.—	680.—
Anglo-avstr. banke	90.80	91.—
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 gl. a. v.	161.75	162.25
Tržaške " 100 " k. d.	113.60	114.—
" " 50 " " "	56.—	56.50
Budenske " 40 gl. a. v.	29.25	29.75
Salmove " 40 " " "	39.50	40.50
Palfu-jeve " 40 " " "	28.—	28.50
Clary-jeve " 40 " " "	28.—	28.50
St. Genois " 40 " " "	32.50	33.50
Windischgrätz-ove " 20 " " "	23.—	23.50
Waldstein-ove " 40 " " "	23.75	23.25
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	5.39 1/2	5.43
Napoleonsd'or	9.18 1/2	9.19 1/2
Srebro	104.30	104.15

Oskrbnik,

v poljedelstvu in živinoreji dobro izveden, slovenskega in nemškega jezika zmožen, neoženjen z dobrimi spričevali, se sprejme na deželni grajščini blizo Ljubljane. Ponudbe do 15. februarija naznanilni pisarni (Anoncen-Bureau, Fürstenhof Nr. 206) v Ljubljani. (7—1)

Častilci sv. Očeta

imajo priliko kupiti posebno lepo, naj-novejšo podobo

Pija IX.

Izvirno podobo je vsled naročila grofa Chamborda naredil imeniten rimski umetnik kopije pa 26" visoke in 18 1/2" široke v tako imenovanem oljnotisu izdala je umetna naprava Kornova v Lützowu, kot spomenico na obletnico 30letnega višjega pastirovanja, ki jo bodo sv. Oče obhajali 16. junija t. l. Vrli katoličani si prizadevajo za razširjanje tega mojsterskega dela, katero so sv. Oče s pristrčno zahvalo blagovolili sprejeti in ki je pohvaljeno tudi od kardinala Antonellija. Zato tudi mi podobo iskreno priporočamo vsem in to tem bolj, ker to početje bo tudi v korist sv. Očetu. Podoba namreč velja 4 gl. 50 kr.; od tega dobi umetnik 3 gl., 50 kr. gre listom za razširjanje, 1 gl. pa kot dar za sv. Očeta, ki se jim bode od hiše Kornove izročil z imenikom naročnikov vred. Kdor bi tedaj želel to podobo, naj se za-njo oglasi saj do konca meseca maja pri preč. gospodu stolnemu dekanu Jožefu Zupanu ali pa pri opravištvu „Slovenca“, katero bode naročila, pošiljanja itd. oskrbovalo. Denar se pošlje ali precej, ali pa ko podoba dojde. Naj jo naroči, kdor le količkaj more, gotovo se ne bo kesal! (1—4)

Pravi Wilhelmov

antiartritični antirevmatični

čaj za čiščenje krvi

(Čisti krv zoper protin in revmatizem)

je kot

zimsko zdravljenje

edino

gotovo zdravilo krv čisteče sredstvo.

ker je od prvih medicinskih avtoritet Evrope

8. privoženjem c. k. dvorne pisarne vsled sklepa na Dunaji 7. dec. 1858.

Vsled Nj. Vel. Najvišjega povelja zoper ponarejenj zavarovano. Dunaj, 28. marca 1871.

z najboljim vspehom upotrebljavano bilo.

Ta čaj čisti celi organizem; preišče, kakor nobeno drugo sredstvo, dele celega trupla in odvrne iz njega po notranjem upotrebljanju vse nečiste za bolezni nabrane reči; tudi je učinek gotovo vstrajajoč.

Temeljito ozdravljenje protina, revmatizma, otročjih žil in zastaranih trdovratnih bolezní, vedno gnoječih se ran, kakor vseh spuščajev pri spolnih boleznih in po koži, mozolov po telesu ali po licu, lišajev, sifilitičnih ran.

Posebno ugoden uspeh je imel ta čaj pri zagujetenji jeter in vranice, ensko pri zlati žili, zlatenci, silnem bolenju po čutnicah, kitah in udih, potem pri tšauji v želodcu, vetrovih, zaporu, seavnih nadlogah, močenju, moškem oslabljenju, toku pri ženah itd.

Bolezni, kakor bramorji, žlezni otok, ozdravijo naglo in temeljito, ako se pije čaj neprenehljivo, kajti on je hladeče sredstvo, ki raztopi in žene seavnico.

Celi kup spričeval, pripoznavalnih in pohvalnih pisem, ki se terjane zastoj dopošljajo, spričuje resničnost zgorej uvajenih razlogov.

V dokaz rečenega navedemo tukaj vrsto pripoznavalnih pisem:

Gospodu Fr. Wilhelmu, lekarju v Neunkirchenu.

Kladno pri Pragi (Česka) 4. sept. 1874.

Vživavši nekoliko časa Vaš Wilhelmov antiartritični, antirevmatični kri čistilni čaj, se Vam zahvaljujem za pomoč po njem.

Z velikim spoštovanjem
Adalbert Gerber, usjar.

Gospodu Fr. Wilhelmu, lekarju v Neunkirchenu.

Grubišnje polje (Belovarski komitat), pošta Daruvar, 8. sept. 1874.

Prosim, da mi pošljete vnovič škrinjico Vašega Wilhelmovega antiartritičnega antirevmatičnega kri čistilnega čaja, kar najprej mogoče, s poštnim povzetjem pod gori navedenim naslovom. Pomaga vrlo celo pri boleznih na koži, ki so sifilitičnega vira.

Jože Malih,
okrajni zdravnik.

Gospodu Fr. Wilhelmu, lekarju v Neunkirchenu.

Nürnberg, 22. sept. 1874.

Ker mi je prijatelj na Dunaji pravil o Vašem izvrstnem čaju, sem ga prosil, da bi mi preskrbel ga paket, katerega sem porabil do zadnjega in sem ž njim že dozdej zelo zadovoljen, ker imam že več let trdovratno bolečino v želodcu, se bom še dalje zdravil. Prosim Vas tedaj, pošljite mi še štiri pakete. S poštvovanjem.

Andrej Deinzer,

(90—4) vrtni pisar v Nürnbergu.

Svarimo pred ponarejanjem in sleparijo.

Pravi Wilhelmov antiartritični antirevmatični čaj za čiščenje krvi se dobiva le iz prve mednarodne fabrikacije Wilhelmovega antiartritičnega antirevmatičnega čaja za čiščenje krvi v Neunkirchenu pri Dunaji ali v mojih po časniki navedenih zalogah.

Zavitek v 8 obrokov razdeljen, po predpisu zdravnika pripravljen, s podukom v različnih jezicah 1 gl., posebej za kolek in zavoj 10 kr.

Na ugodnost p. n. občinstva ima Wilhelmov antiartritični antirevmatični čaj za čiščenje krvi tudi: V Ljubljani Peter Lasnik; v Kranju lekar K. Šavnik; v Postojni, Jožef Kupferschmid; v Gorici lekar Franzoni; v Novem mestu Dom. Ricoli; v Metliki lekar Alf. Matter; v Beljaku Matevž Fürst; v Celji Baumbach in Franc Rauscher; v Mariboru Alois Quandest; v Celovcu C. Clementschitsch; v Prassbergu Tribuc; v Varaždinu lekar dr. Kalterju, lekarju.